30. ЈУЛА

Излази Недељом

ДОСИТИЈЕ

1889. БР. 2.

Година прва

ЦЕНА ЗА СРБИЈУ:

На годину . . . . . 12 дин.
На пола године. . . . . 6 „
На четврт године . . . . . 3 „
Претплатити се може и код свију пошта у Србији.

Цена огласима 5 пара од врсте
Огласе из места прима и г. Јев. Јов. Медецијан, Васина улица бр. 4.

Власник и одговорни уредник
Милан Тиљчевић

Уредништво и администрација
Абацијска улица број 15

Неплаћена писма не примају се.
РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

ЦЕНА ЗА ИНОЗЕМСТВО:

На годину . . . . . 16 дин.
На пола године 8
На четврт године 4
Претплату примају све поште у Аустро-Угарској.

Аустријска форинта = 2 дин.; за поткусуривање примају се и аустријске пошт. марке.
Поједини бројеви **25 пара динарских**.

САЛА 16 8 1889

О ПОТРЕБИ ОРГАНИЗОВАНЕ ПОМОЋИ СИРОТИЊИ

Треба имати милосрђа према сиротињи. То је морална дужност коју све вере проповедају. То је морална дужност коју прима са вест свакога образованог човека и онда, кад та савест не прима никакву веру о божанственом пореклу милосрђа. То је социјална дужност која је неопходна ако ће друштво да опстане с карактером човечности. То је социјална дужност која крајним својим последицама награђује и онога ко је врши, и друштво у коме се врши.

Брига за сиротињу истиче природно из великог и светог моралног закона: љуби ближњег као себе самог, — закона о коме је Исус казао да је исто тако велики као и закон: љуби Бога свом душом и свим срцем својим!

Ко сиротнима и невољнима помаже из чисте љубави према ближњем, тај долази до уживања којима је мало равних на овом свету. Тај слатком сузом своје радости отире горке сузе туге и беде у људи који му ни сродници ни пријатељи нису, али који су му опет за то род, јер су људи, и то род који у толико мање треба да се заборави, у колико је више сиротан, бедан и невољан.

Али не само треба имати срца према сиротињи, него треба имати и памети како да се сиротињи помогне. Јер ако се к милосрђу не придружи и памет, милосрђе може да промаши своју циљ. И чак може да буде да једно тако морално дело деморалише онога коме се чини, па најпосле и онога који га чини.

Помоћ сиротињи или брига о сиротињи може бити јавна или приватна.

Јавна је она коју јој чини држава или општина, а приватна је она коју чине приватна лица или друштва од приватних лица састављена.

У нас још су у првим почетцима и једна и друга. Изузев инвалидски фонд и пензиони фонд за удовице и сирочад државних чиновника, јавна помоћ сиротињи није никако организована. Оно што општине чине, нема својих сталних начела и правила нити има своје обезбеђене изворе за приход.

Некада су еснафи били јака организација за помоћ болеснима, нејакима и у опште сиротињи која се из занатлијског реда рекрутовала. Сиротиња занатлијска множи се из дана у дан а еснафи, изгубивши свој некадашњи значај и своју некадашњу моћ, престали су бити организована помоћ сиротињи.

Сваки облик праве сиротиње може да потресе срце које има сажаљења према беди и невољи. Али чини ми се ништа тако не може да осетљиво срце болом испуни као кад погледа како се са гробља враћају удовица и сирочад, често многобројна сирочад, мајстора каквог који је за живота с муком али поштено зарађивао хлеба својима, а који, заклопивши очи у поштеној смрти, остави болесну жену и нејаку децу без крова и без хлеба. И опет тај сиромашак, који је у зноју свога лица у сред тешких социјалних прилика радио да своју децу храни и одева а своје поштење да не окаља, тај сиромашак, који би поред своје вредноће и свога поштења могао бити срећнији да је социјална организација боља била, тај сиромашак за којега је материјалну оскудицу и моралну муку само друштво у по доброј мери одговорно, тај човек који је у врло тешким приликама, које он сам исправити није могао, живео као поштен и умро као крајње сиромашан, тај човек већ тим самим заслужио је да се друштво побрине за његову сирочад, бар докле не стигну до снаге да сама хлеб зарађују.

Има и других прилика које истина мање трињавају срце, али где помоћ није мање потребна. Млад човек на занату у мајстора каквог допадне болести. Док је болестан лечи се у државној или општинској болници. Чим се мало предигне болница га отпушта. Он није болестан да и даље у болници лежи, али није ни здрав и довољно јак да се своме занату поврати. У овом стању између болести и здравља он је у опасности да умре од глади. За еснаф се данас каже да се преживео; и сам се еснаф налази тако рећи на самрти, па га се и не тиче више подмладак занатлијски; општина ништа не чини, јер и не сматра да је њен задатак да се стара о развитку здравог занатлијског реда; и држава ништа не чини. И тако између еснафа, општине и државе млад један човек може прерано да падне у гроб или да пође на путове неморалног живота на којима се постаје непријатељ и себи и друштву.

Могли би набројити још много примера да покажемо како је садашња наша организација јавне помоћи сиротињи недовољна.

Приватна помоћ још мање има шта да покаже. Једино друштво за васпитавање сиротне и напуштене деце у Београду својом корисном и успешном радњом спасава част нашем приватном милосрђу. Али баш тај завод даје доказа, да у приватних лица има милосрђа, и да га само треба организовати и довести у покрет да корисно ради. Колико би се деце могло благовремено спасти од прерране смрти физичке или од моралне пропасти, колико би се суза могло утрти самохраним болесницима и болесницама, колико би се добра учинило и сиротињи и друштву, кад би само испало за руком побудити наше жене да оне новце које потроше на даће „*мртвима за душу*“ поклоне друштву једном које би их паметније употребило на олакшање беде и сиротиње!

Ми често говоримо о потреби „да се упрости државна администрација“. Али ако се држава, или општина, или приватно милосрђе, или још боље: *све то троје заједно*, не постарају да сиротиња не само не отима маха него да сиротиња, — остављена сама себи, на погледу себичности оних који имају богатства а немају срца — не постаје расадница за елементе опасне по мир, ред, по имовну и личну безбедност, ако дакле држава и општина не буду озбиљно чиниле своју социјалну дужност, и ако приватно милосрђе не буде чинило своју хришћанску дужност, онда ће државна администрација из године у годину бивати не простија него заплетенија и скупља. Ово за то што кад држава и друштво не чине своју дужност према сиротињи, сиротиња мора да се множи и да дубље тоне и да у понору своме постане једна права социјална опасност.

Ми смо за данас хтели само да скренемо пажњу на једно велико и тешко социјално питање. Оно је у тесној вези са моралним и економним здрављем друштва и са срећом његовом. Оно је и велико и тешко, али заслужује да се сви бољи и племенитији духови

њиме баве. Крајње је време да се и у нас о њему мислити и на њему радити почне.

За данас само прстом показујемо на то питање а биће нам један од најпречих задатака, да отворимо разговор о начинима на које се сиротињи разумно помаже.

Материјални путови к моралном препорођају.

I.

Народна задруга за штедњу и узајамну помоћ.

Лепо је старати се да се сиротињи живот олакша и да јој се судбина њена ублажи. Али је једног разборитог народа и владе његове још достојније старати се: *да сиротиње никако и не буде.*

Ова се идеална циљ можда никада потпуно остварити не ће, али је извесно да се за њу много више учинити може, но што се до сад чинило.

У једној земљи каква је Србија, у којој је климат умерен и за сваковрсну производњу повољан, у којој је земљиште махом плодовито и способно за сваку врсту привреде, у којој има у изобиљу и угљена и руда свакојаких, и у којој је народ бистар, окретан и разборит, и уз то још у једној земљи у којој има места да срећно живи још три пута толико народа, у таквој земљи не би требало да има сиротиње. А ако не то а оно бар треба да је могућно, да се у таквој земљи сиротиња сведе на један апсолутан минимум.

Ово је наравно једно питање којим без престанка треба да се као једним од својих главних задатака бави држава и влада државна. Али је дужност сваког родољуба да о томе размишљава и да колико може и саветом и делом припомогне да се увећа благостање а умањи сиротиња у овој нашој од природе тако лепо благословеној отаџбини.

Нама се чини да би требало да сваком приликом распростиремо међу нама самим мисао: да држава српског народа није друго него задруга народна којој је задатак: да у погледу материјалног благостања, образованости и моралности постигне могућно највећи и најлепши резултат како за целу задругу тако и за сваког појединог члана њеног.

Као члан те задруге ја осећам да имам дужност да припомогнем свесрдно сваком другом члану наше задруге.

Као члан те задруге ја осећам, да немам права да мислим само на себе и о себи, већ да имам *дужност* да мој живот посветим мојим друговима у задрузи и задрузи као нашој целини, која ће нас појединце да преживи и да даље врши своје јавне моралне и културне задатке.

Као члан те задруге ја не само имам дужност да сву моју енергију и све моје способности применим на опште добро из којега ће и мени моје добро доћи, него имам и права да моме брату који је лењ кажем, да треба да ради, и да задрузи обратим пажњу на општу штету, коју од његове лењивости имамо; као члан задруге ја имам право да другом једном члану задруге кога сретнем на улици пијана, кажем да он срамоти и себе и задругу, и да он нема права ни себе да упропашћава ни задрузи штету да наноси.

А баш за то што се осећам да сам члан ове велике народне задруге, и што јој за времена моје младости, снаге и здравља привређујем, хоћу да имам старост мирну и спокојну, и да имам безбрижне дане и онда кад ме болест или каква друга несрећа снађе.

И право је и морално је тако да буде!

Овој мисли није више могућно дати практички облик на старе патријархалне начине. Али јој се може дати један са свим сувремени облик. Ево како:

Нека држава установи један државни завод с називом: народна задруга за штедњу и узајамно помагање.

Нека узакони да сваки здрав и за рад способан грађанин сваког полгођа уз лични порез плати, по, рецимо, један динар.

Ко буде улагао најмање пет година, па после оболе или услед каквог несрећног случаја зарад онеспособи, имаће право да из фонда задружног прима неку новчану потпору за издржање. Та новчана потпора ишла би према суми коју је он фактички уложио. Јер право је да човек који је уложио у општи фонд сто динара прима већу помоћ но онај који је уложио само двадесет.

Осим тога задруга би та могла радити као завод за осигурање.

Ја сам, реците, сељак. Уз лични порез плаћам по један динар и тиме добивам право да, ако осиромашим и за рад неспособан постанем, од државе док сам год жив примам неку помоћ. Ако мени та помоћ не устреба, тим боље, а већ некоме ће требати. Али ја за времена мога здравља и моје снаге зарађујем доста добро, имам жену и децу коју волем па хоћу и њих да осигурам И ако сам сељак, ја отидем у ону општу народну задругу, па кажем: мени је данас тридесет и пет година, прорачунајте колико треба годишње да улажем па да у случају моје смрти моја жена и деца приме хиљаду динара у готовом, или да моја деца примају по 240 динара до свога пунолетства!

На овај начин била би дата могућност да сваки грађанин, сваки сељак, осигура својој жени и својој деци по смрти својој неки капитал или неку пензију.

Овим би се мало по мало развила у народу нашем навика да систематички штеди и да за времена мисли на дане своје старости као и на дане кад њега не ће бити, да се лично стара за насушни хлеб онима, који су му драги.

Завод би тај могао узети у свој делокруг и осигуравања од штета услед пожара и града.

Нама се чини да би један државни завод за штедњу и осигуравања у напред наведеном смислу био од велике користи. Он би знаменито помогао образовање нових капитала; он би наш народ на штедњу навикао а накнадом штета од пожара и града и давањем издржавања удовицама и сирочади улагача, пресекао изворе из којих један део сиромаштва истиче.

Организовање штедње и узајамног помагања државом, као представником наше народне задруге, било би дело од великог социјалног и моралног значаја. Треба га што представити на дневни ред и паметно и срећно решити.

Ко овај наш народ навикне на штедњу и узајамно помагање тај ће највише допринети да се грађанске и политичке слободе омиле у народу и утврде у њему и тај ће много допринети и нашем моралном препорођају. **М.**

УЧИТЕЉСКА СКУПШТИНА У НОВОМ САДУ

Честитамо нашем народу у Угарској што је његов учитељски ред ових дана засведочио колико је свестан, образован и колико је се проникнуо осећањем праве српске задружности.

Ових је дана на име у Новом Саду држана скупштина српских учитеља и учитељица из Срема, Бачке и Баната. На њој су одлучили да улозима самих учитеља и учитељица, као и прилозима српских родољуба, подигну у Новоме Саду зграду, у којој ће деца учитељска становати, хранити се и васпитавати се походећи средње и више школе које се тамо налазе.

То је једна права залужбина што се мисли подићи и „српски учитељски конвикт у Новом Саду,“ заслужује најлепшу потпору свих образованих и родољубивих Срба ма где били.

Добро би било да се и из Краљевине пошље што новчаних прилога на поменуту циљ тек да се потврди наша духовна заједница и наша солидарност, у културним интересима.

Беседа којом је учитељску скупштину отворио председник приређивачког одбора г. Аркадије Варађанин, пуна је истинитих погледа. Надамо се да ћемо учинити услугу општој ствари ако овде наведемо један део из ње, и ако је препоручимо пажњи наших учитеља и виших кругова, који о народној образованости промишљају У једно ће се из овога дела најбоље видети права циљ завода за који је прву мисао дао учитељ румски г. Гавра Путник, коме за то и ми срдачно честитамо.

„Из нашег позива и предлога могли сте, драга браћо и сестре, разабрати, да се наш смер за данашњег састанка клони лакшем и напреднијем васпитању и образовању наших млађих породичних чланова, а знате да је *породица* основа друштву и да су породице најсигурнији барометар за моралну и интелектуалну висину општине, народа и државе. Што је породични живот бољи, племенитији и узвишенији, тим је и народни и државни напреднији, и ми васпитачи знамо најбоље колико уплива има пример. Па кад поједине породице доносе среће по друштво, очекујемо далеко више још моралне користи од оних породица, које положајем и позивом својим служе за углед општини и народу, међу које стављамо учитељство народно у првом реду, јер оно даје угледа најнежнијим народним члановима. Морална вредност учитеља и њихов. породица скаче у очима културног света сваким даном више, јер учитељ није само сочивка што збира једино тек погледе деце народне, која се поверавају његовој бризи и васпитању, него је он, као свештеник, још и снага, која привлачи угледе целе околине у којој живи и дела. Учитељ и његова породица дакле не живе само себи, него и за благо околине своје. Они су по св. еванђелију светила, што се држе високо, да што даље и што јаче расипају зраке свог примерног живота, те по томе је дужност мимо самих учитеља као васпитача још и општине, народа и државе, да у интересу своје цивилизаторске мисије *помажу* да учитељство себе и своју породицу подиже на што узвишеније место моралне и умне тековине, како да отуда може лакше и успешније угледним примером живота и рада свога уплисати на своју околину.

Као што се види дакле, ми смерамо да на овом данашњем скупу изведемо један задатак, који се клони тек делом бољитку наше деце, а посредно пак лепшој срећи народа и државе, те отуда очекујемо, да нас и народ и држава ис-

помажу у овом племенитом подузећу бар у толико, у колико наше слабе материјалне снаге не би достигле за овако велико дело. У том очекивању пружамо ми народу уверење, да ће му се стоструко наплатити принешене жртве овога рада, његовом бољем и напреднијем потомству, јер ће онда безбрижније и мирније учитељство свесрдније па и успешније неговати и васпитати његов подмладак.“

СРПСТВО И СЛОВЕНСТВО

Из светих места. — Дознали смо из поуздана извора да Његово Величанство Краљ Милан спрема за штампу опис Свога путовања у Јерусалим и по Палестини. На Његово Величанство Краља Милана, учиниле су, кажу, ванредан утисак величанствене свечаности Христовог васкрсења у Јерусалиму, којима је присуствовао, и с тога је опису њиховом поклонио особиту пажњу.

Диван пример родољубља. — Г. Др. Љубомир Радивојевић, приватни лекар из Каменице у Срему, основао је фонд од 10.000 дуката на просветне цели и руковање с том својом задужбином поверио кр. срп. министарству просвете и црквених послова. У времену када, на жалост и срамоту нашу, Српство растаче опасан црв сепаратизма, дарежљивост г. Д-ра Радивојевића доиста је диван пример реткога родољубља. Част и слава му.

Похвална уредба. — Г. министар унутрашњих дела, на представку Његовог Високопреосвештенства Митрополита г. Михаила издао је подручним властима наредбу да свом строгошћу закона бдију над тим, да недељом и о празницима сви дућани у престоници буду затворени.

Свечано полагање темеља. — У среду — 2. августа — као на дан рођења Његовог Величанства Краља Александра I положиће се на свечан начин темељ „Светосавскоме Дому“, који Друштво Св. Саве подиже добровољним прилозима у Душановој улици на Дорћолу. План за овај дом израдио је г. Јован Ђ. Илкић, овд. архитекта. По томе плану дом ће се саградити у византијскоме стилу, а обухватаће цео фронт од 45 метара и имаће два односно три боја.

Комисија. — Као што један овд. лист јавља, комисија за израду закона о црквеним властима живо ради на повереном јој послу, дневно 6—8 сахати, и ма да има да савлада велики материјал, ипак ће до 15 августа о. г. бити готова са својим радом.

Успомена цара Лазара у натој војсци. — На предлог г. министра војног, Краљевско намесништво наредило је, да III батаљон сталнога кадра носи од сада назив „*III батаљон цара Лазара*“ и да се према томе и III активни пешадијски пук у будуће зове: „*III активни пешадијски пук цара Лазара.*“

Обилићево. — На предлог г. министра војеног Краљевско Намесништво наредило је, да се место на Расини где се подиже барутана, од сад зове „*Обилићево.*“

Читуља. — 24. о. м. сахрањен је уз многобројно учешће личних пријатеља и грађанства свију редова српске престонице *Ђока Милићевић* гостионичар у Гранд Хотелу. Покојни Милићевић био је у сваком погледу угледан грађанин наше престонице, највиђенији и најобразованији хотелијер у Србији, а што га је на да све уздизало то беше његово жарко родољубље и хришћанско милосрђе, којим је вазда прискакао у помоћ беднима и невољнима. Вечан му спомен! — Братски хрватски народ претрпео је, за неколико дана два осетна губитка. 21. о. м. умро је у Загребу чувени хрватски научењак и књижевник *Кукуљевић-Сакцински* који је у своме народу и у своје време играо и доста знатну политичку улогу. А одмах за њим 26. истог м. каноник *А. Вебер Тколчевић*, такође познат и признат научењак и књижевник хрватски. Вечан им помен обојици!

ИЗ ТУЂИНЕ

У Русији је забрањен сваки даљи рад протестантским мисионарима. Као што „Херолд“ јавља, евангелијско-лутеранска апелаторијска консисторија саопштила је свима провинцијским консисторијама, да јој је министар унутрашњих послова наредио, да изда наредбу свима потчињеним јој консисторијама, да забране свима лутеранским проповедницима приређивање свију мисионарских светковина, какве се обично сваке године на разним местима држе, а на којима се прикупљају добровољни прилози за мисионарске цели, као и разашиљање прилога у иноземство прикупљених у истој цели.

*

Немачко друштво за социјалну политику публикује од дужег времена интересантне извештаје о стању немачке домаће индустрије; ово дана баш изашао је нов занимљив извештај о домаћој индустрији на Југу Немачке. У томе извештају представља се домаћа индустрија још увек као важна грана у народној привреди, која ће, само ако се употребе подесне мере, моћи са успехом издржати утакмицу са фабричном индустријом.

*

Интересовање око побољшања друштвеног положаја жена постаје из дана у дан све живље. Истина мора се приметити да ма да то питање у теорији задобија све више и више приврженика, да се ипак често веома разилазе мишљења односно његове примене у пракси. Та се противност најјасније огледа у мишљењима односно темељнијег научног образовања женскиња о чијим су границама и циљевима врло подељени назори. У тој ствари писано је у најновије време врло много и за и против. У том погледу врло је интересантно дело Хелене Ланге, које је у најновије време угледало света у Берлину под насловом: „Образовање женскиња.“ У том делу говори се о стању тога питања у разним земљама Европе и износе се врло опширни извештаји о напредовању образовања женскиња у Енглеској, где су последњих година отворени нарочити универзитети и научни заводи за женскиње. И у осталим европским земљама знатно је прокрчен пут научном образовању женскиња, док су само у Немачкој надлежни кругови одсудно противни похађању универзитета од стране женскиња.

*

Кардинал Лавижери разаслао је окружницу, у којој јавља, да је састанак конгреса против трговања с робљем у Луцерну одложен, пошто читав један низ најугледнијих личности из Француске не би могао сада присуствовати на конгресу због предстојећих општих избора у Француској.

*

Немачко хришћанско друштво младих људи у Лондону отворило је ово дана на свечан начин свој друштвени дом и болницу. Друштво је ставило себи у задатак да под гостољубивим кровом свога дома прима младе људе из Немачке. У тој цели основана је у друштвеном дому читаоница са више од 120 листова и часописа и богата библиотека; даље посредује оно бесплатно око налажења занимања својим младим земљацима, стара им се за стан у енглеским породицама, одводи их у добре рестаурације, на религиозне скупове, популарна научна предавања, музикално-декламаторске вечерње забаве итд. Годишњи улог друштвени износи свега 15 дин.

*

У Москви избио је ово дана ужасан пожар у великим радионицама николајевске железнице, који је претворио у пепео целу зграду и све вагоне и машине, који су се у њој налазили. Том приликом погинуло је три особе, а рањено 46, међу којима су 28 тешко рањени.

*

Као што ће већини наших читалаца бити без сумње познато, срушио се прошлог лета један део крова чувене велелепне катедрале у Севиљи. Како одмах нису предузете нужне оправке, то је у почетку незнатна штета у толикој мери порасла, да је сада постало потребно да се цела црква изнова препокрије а трошкови око тога цене се на 8—12 милиона пезета. За сада је решено да се у догодишњем буџету за ту цел урасходује сума од 400.000 песета.

ПИСМО УРЕДНИКУ „ДОСИТИЈА“

Господине,

Изгледа ми да сам мојим чланком „*Да се лечимо!*“ у вашем првом броју заиста додирнуо једну живу рану нашу.

То судим по неправди, која се вашем листу са неких страна, управ због оног мог чланка, чини, а тако и по неколиким писмима која сам сам лично добио.

Само је нов један доказ како по неки наш орган јавног мњења не схвата да му је задатак да истини служи, кад „Дневни Лист“ има неправедну дрскост да каже да је ваш лист — „орган Назарена“! Ваш лист говори о појаву Назарена као једном од знакова наше религиозне и моралне пометње, он износи библијску неоснованост и јасну непатриотичност назора који међу Назаренима владају, он све то осуђује, и опет један од главних наших листова баца правду и истину под ноге и проглашава да је лист који осуђује Назаренство — орган тога Назаренства! Није ли и то један доказ како су се појмови о дужности, правди и истини, да пристојност и не помињем, — у нашем друштву пореметили?!

Што се тиче писама које сам добио, има их која хоће да нас храбре на путу којим ваш лист полази, а има их који чине неке примедбе на мој чланак. Од ових последњих једно вам шаљем да га, ако хоћете, штампате.*)

*) Ма да се не можемо у свему сложити са назорима и погледима, изложеним у томе писму, ми га ипак доносимо ниже у целости у тврдој намери, да у свакој прилици избегавамо тесногруду једностраност, којој у питањима ове природе никако не може и не сме бити места. Уред. „Доситија“.

Жалим што не могу да вам пошљем једно на које се писац потписао псевдонимом „Светозар Светозаревић“. Жалим за то што је писмо врло духовито, и што је поред све ироније, којом ме напада, и поред све противности моме гледишту, за мене било право задовољство да га прочитам. Говорим вам о њему за то што из њега видим да и учени и образовани читаоци могу да неправедно схвате моје гледиште. Нисам ја против позитивних наука, не подцењујем ја светлост која од њих долази, на против ја налазим да за хармонично развиће човека, и за хармонично развиће народа, баш и треба светлост која од науке долази, само што ја још додајем да треба и светлост која долази од вере. Мој учени и духовити дописник и сам каже да позитивна наука није противна идеји божанства, само што га она налази „у величанству васионе“. Он је очевидно „пантеиста“, који васиону и Бога сматра за једно исто. Ја разумем срдбу његову на мене који покушавам, како он вели, „да васкрснем легитимног Бога, који уме и да се љути и да буде благ и да све види и да све чује!“

Велика су и дубока и вечна питања која ја и он додирујемо, ја са мојом жељу за живим Богом, он са својим ентузијазмом за ову дивну божанствену васиону. Једно је што нас ипак везује: и један и други тражимо истину. Ко ће да пресуди који јој од нас двојице ближе стоји?!

Тешим се што писац овога фино ироничног писма са мојим мислима о Богу не баца кроз прозор и моју главну мисао: *да је потреба да се ради да наш народ постане побожан и моралан!* Мени није противно да ми сви, и који верујемо и који не верујемо, пружимо један другом руке, да се узајамно помажемо у моралном узвишавању и у облагорођавању душа и срдаца наших, те да уздигнемо и прочистимо морални карактер народа нашег.

И свршетак тога писма врло је интересантан и ако је врло горак, и то неправедно горак.

Пребацује ми што ја, који сам толико пута био министар, нисам онда радио „да се лечимо?“ Узмите да ја баш ништа нисам радио у том правцу, зар једном грађанину, који у једвој прилици није своју дужност чинио, да не буде слободно да је ни у другој прилици не чини?! Може бити да ја *баш с тога* што с ужасом видим *како смо ми сви политички људи без разлике партија* за ове живе наше народне ра́не одговорни, са страхом данас вичем: *„људи! дајте да се лечимо!“*

Опростите ми, Господине Уредниче, за непријатности које вам овом мојом виком причињавам, и примите уверење о мојим најбољим жељама за успех на путу којим је ваш лист пошао.

28 Јула 1889
Вила Лаудон.

Чед. Мијатовић.

Себичност, патриотизам, рат и Хришћанство

Господин Мијатовић у свом уводном чланку у „Доситију“ говорио је о себичности, патриотизму, рату и Хришћанству. Са свима његовим назорима о томе не само да се Назарени неће сложити, него ће бити и других људи који се с њима не могу у свему сложити.

И ми заједно с писцем осуђујемо себичност која је без љубави, и која жртвује корист другога за своју. Но себичност није увек лична; где се себичан човек и себична жена венчају ту је себичност брачна и доцније фамилијарна.

Даље, себичност се може раширити да буде сталешка страст, на послетку и народна, звана можда звучним именом „патриотизам“, док је ни више ни мање него себичност народа.

Допуштам да је ово право у извесним границама; но кад се не тежи толико за ослобођењем браће него за умањењем и уништењем других народа те да би се на њиховим развалинама наш народ увећао и осилио, онда је то чиста народна себичност.

Ово је страст која пострекава на рат, од мале ствари чини се велика увреда и доводе се законита убиства, разбојништва, паљевине, све кривице у опште на земљу да се задовољи само лажно звани патриотизам. Сигурно се ђаволи радују овоме.

Господин Мијатовић нешто криво представља јеврејске ратове кад каже: „Стари завет није друго него велика једна историја крвавих и непрекидних ратова.“

Без сумње водили су Јевреји више ратова, но како ли су представљени ови у Светом Писму?

1. За освајање својег од Господа обећаног наследства и то од једног племена које је тонуло у идолопоклонству и кварежи од којих је Содом вечни спомен.

Право је било, што су такви неправедници сасвим истребљени рукама праведника по заповести и у имену Божјем, исто онако као што је право да се убице убију; и са истих разлога Јевреји су доцније истребили своје братско Венијаминово племе, с тога што правда Божја не гледа ко је ко.

За тим, наступили су ратови за брањење земље од непријатеља за које је више пута казано да је Бог њих за казну подигао за њихове грехове.

И у оно време, кад је Бог осудио Израиље да буду заробљени, истините слуге Божје кад су казале да се покоре непријатељу, морале су страдати подметањем да су били непатриотични; тако је било с пророком Јеремијом; и наш Господ Исус дао је овај знатан одговор: „Дајте Цезару оно што је Цезарово“ као одговор на питање које му је упућено да га наведе да покаже свој патриотизам.

Но, Јевреји су имали дугачак одмор мира, н. пр. „Земља је имала мира за 40 година“ под пророчицом и судијом Девером и опет исто тако под Гедеоном и у царовању Соломоновом није било рата за 40 година.

Заиста мир и плодност били су обећана награда за правду; а рат, глад, куга — судови Божији за грехове. Ваља видети ове ствари у њиховом правом значају.

Него шта вели Хришћанство о ратовима? Истинитост у својој природи вечна је. Неправедност мора увек бити кажњена, и то у неколико руком човечијом.

Бог је поделио људе на групе — народе, постављао им владе. Као што постоји лични живот тако постоји и народни живот и као што је први одговоран Богу тако је и други; Бог даје народима награду по њиховим делима.

Хришћанство не умањује одговорност људи и народа, него је увеличава давањем веће светлости, нити уклања суд Божији од непокајаних

Подлистак

БАДЊИ ДАН

ПРИЧА О ДУХОВИМА

НАПИСАО

ЧАРЛС ДИКЕНС

ПРЕВЕО

Мита Ђорић

ГЛАВА ПРВА

Мерлијев дух

Скруџ не умеде одмах да му одговори већ само викну — Ех! и гунђаше непрестано: глупост! глупост! глупост!

— Не срдите се, ујаче, рече сестрић.

— Како да се не срдим, одговори ујак, кад живим у свету који је пун таквих будала? Срећан бадњи дан! Ђаво да носи срећан бадњи дан! Шта ти друго може бити бадњи дан, до дан, у који мораш плаћати рачуне немајући новаца, дан у који се видиш са читавом годином старији а ни једним сатом богатији, дан у који, закључујући по књигама годишње рачуне, видиш на свакој страни дефицит и опет дефицит кроз читаво туце месеци? Кад би мене слушали, рече Скруџ гњевно, онда би сваку будалу, што трчи са његовим срећним бадњим даном, требало скувати у сопственом соку, протаћи му колац кроз срце и закопати га.

— Ујаче! рече сестрић.

— Сестрићу! одговори ујак гневно, празнуј ти бадњи дан на твој начин, а пусти мене да га празнујем како ја хоћу.

— Да га празнујете! понови Скруџов сестрић; али ви га не празнујете.

— Окани ме се, рече Скруџ. Нек ти је срећан! видим, много си се користио.

— Има много ствари којима сам се могао користити, али нисам хтео, то знам, одговори сестрић, и бадњи дан је тако нешто. Али знам зацело, да сам бадњи дан, сем поштовања које смо му дужни ради његовог светог имена и постања, увек сматрао као ванредно мио дан, као дан праштања и милосрђа, као једини дан у години у који се људи сложе, отворе своја срца и увиде да су браћа и да заједнички путују — — у гроб, а не створења са разним путевима. Па за то, ујаче, ма да ми бадњи дан никад није донео ни злата ни сребра, ипак, верујем, да ми је добра чинио и да ће ми чинити, и велим: Бог га благословио!

Калфа из своје тамнице стаде и нехотице да одобрава, али се у исти мах сети како је то неумесно и узев да постиче ватру угаси са свим и последњу искру.

— Ако ми само још једанпут шушнете, рече му Скруџ, празноваћете бадњи дан губитком ваше службе. Међер си ти жесток говорник, продужи Скруџ, обрнув се своме сестрићу. Чудо ми је да већ ниси скупштинар.

— Немојте се љутити, ујаче. Дођите нам сутра на ручак.

Скруџ му рече да иде до врага.

— Али за што? повика Скруџов сестрић, за што?

грехова. — „Уби и почни у дому Мом“ казао је Господ пророку и тако је увек.

Ова су начела вечна.

Но Хришћанство учи да је од једне крви сав род човечији. „Нема Јеврејина ни Грка, јер сте ви сви једно у Исусу Христу.“ (Гал. III. 28). Било да расијану децу Божју скупи у једно (Јов. 11. 52) било да се обзнани правда и мир не само једном јеврејском племену него свима. Да се прими из незнабожаца народ к имену Својему (Дела апос. 15. 14) „Чија је царска титула цар правде и цар мира“ (Јеврејима Посл. 7. 2.)

Како је дакле противна Хришћанству она сорта лажног патриотизма, где љубав не иде даље од своје границе! Љубите све људе! Божја је заповест, било преко граница или не. Рат је мач Божији. Колико су они погрешили који мисле да је дуго трпљење Божје, његова немарљивост према злу! Он ће га потражити. Писано је: „кад отидеш на војску на непријатеље своје, тада се чувај од сваке зле ствари.“ (V књ. Мојс. гл. 23 9). Зато је онда Божији мач извучен из каније своје. И обележиће неправду.

Кад се два пријатеља размимоиђу у нечему или дођу до заваде, опет брзо су готови да се извине и да се измире или да именују посредника; али кад се два непријатеља заваде не помишљају да се измире и мрзост и освета владају у целом њиховом поступању.

У међународним заплетима требало би да буде као што је у оном првом случају. Штета што још нема међународног суда! Него народи би требало да исцрпу сва средства како би добили правду с миром, и у више случајева да позивају посреднике пре него што обзнане рат баш кад за то имају повода. На срећу, скоро је ово учињено у два случаја и ако такав дух диктира такво поступање било би мало ратова, и онај који би био у праву, победио би. Кад би шовинистички дух покретан бивао само осећањем за браћу која страдају — онда би то било нешто племенито и достојно. Али шовинизам који се покреће само славољубљем или грамжљивошћу за туђом земљом, не може бити достојан племенитог народа.

Нека Србија буде у свему праведна на своме дому, и нек ратује где небо одобрава, и Бог ће ићи с њеном војском и даће јој успех.

Али ове страсти што се распаљују бојим се много да нису друго но спремање суда Божијег за неправду и хуљење, које ће страсти можда бити угашене у крви омладине на бојноме пољу.

Требало би најпре да се владаоци и народ окрену Богу и правди са свим срцем. Да! Рат је Божији мач. Сретни су они који с њим бију и не буду од њега бијени у освећењу његовог завета (III књ. Мојс. гл. 26. 25.)

Један који проучава прошлост и посматра садашњост.

Сликарство у служби вере као средство за неговање срца

од

Драгутина С. Милутиновића

Већ знатнију важност могла је добити уметност у служби вере онда, кад људи дубљим посматрањем појава у природи и њихових дејстава дођоше до свести, да има неких природних сила, које чине добро (сунце), док друге на против чине зло (гром, олуја). Тим су се силама људи најпре дивили, за тим их поштовали и најпосле обожавали. А кад се је осетила потреба чак и самога обожавања њиховога, онда је појмљиво, што људи, у души склоњенији добру, него злу, — отпочеше поштовати баш сунце као бога Митраса. Јер сунце силом своје благотворне топлоте потпомаже свеколико плодоносно растиње у природи, заодевајући је у исти мах све другим разнолико шареним и мирисавим рувом. А силом своје јединствене светлости, коју свакога јутра расипље у магичне зраке, шиљући их непојмљивом брзином кроз непрегледне ваздушне регионе васионе, да до земље допру и мрак на њој разгоне, како би се одморена природа показала у свежијем руву, а окићеном миријадама разних капљица кроз које се преламају светли зраци, да од њих за тренутак начине зрнца бриљантскога сјаја, кадро је сунце више него икоја друга појава у природи, да узнесе душу човечију. Није дакле чудо, што примитивни људи као права чеда природе, кад увидеше благотворност сунчеве топлоте и светлости, почеше сунце обожавати.

Ово просто обожавање природе било је веома давно одомаћено у оних прастарих сточарских народа аријскога порекла, што бијаху настањени у Ирану (Бактрији). Међу њима се одликоваху Зенди, јер је из њихове средине изашао *Заратустра* (Зороастер) као оснивач вере. Он је управо прастаро народно обожавање природних сила само у један систем свео, и изложио га у светој књизи Зенд-Авеста, од које су тек неки фрагменти до данас очувани.

Зороастрова наука проповеда божанско двојство (дуализам); на име, да као год што у природи увек владају двојаке силе, добре (стварајућа) и зле (разоравајуће) тако од искони има два божанства, Ормузд и Ариман, од којих је прво добро, а друго зло.

Ормузд је био силнији, те је за то на његову свету реч створен свет, а у овом светлост, дан и живот. Он је створио и корисне животиње као: бика, петла и пса. Његова је творевина царство светлости, у коме је налазило уточишта све добро, врло, чисто и светло. А кад се Ормузд после свршенога стварања настанио на небесима, онда се појавио у свету злонамерни Ариман у облику змије, да створи мрак, ноћ и смрт, и да испуни земљу злим дусима, нечистим и опасним животињама, сваким пороком и грехом. Његово је царство мрака, у којем налази пријема само оно, што је зло, порочно, нечисто и мрачно. Па као што у природи непрекидно влада противност између корисних и штетних сила, тако исто непрестано траје борба Ормузда са његовим подчињеним духовима против Аримана и његових чета злих духова за превласт на земљи и над човечанским родом. Крај ове борбе биће победа Ормуздова, или доброга начела над злим. После ове победе свет ће се испунити светлошћу и настаће вечно блаженство. А по смрти Ормуздових обожаваоца, који целога живота непрестано ратоваху против свега злог и нечистог, бранећи само добро и чисто; који у природи ревносно утамањиваху опасне зверове; засађиваху плодно дрвеће, сејаху корисну храну, а побожним молитвама и жртвом трођаху се одржати чистоту у замислима, да би им и дела остала чиста и на далеко светла, — њихове душе по доказаној чистоти на испиту примају на себе преображено, светло, прозрачно, ваздушасто тело, па у име награде удостојавају се, да уз престо бога светлости срећно уживају вечно благовање у небесноме благољепију.

— За што си се женио? рече Скруџ.

— За то што сам се заљубио.

— Заљубио се! прогунђа Скруџ као да хтеде рећи да је то још глупље него срећан бадњи дан. Збогом!

— Али, ујаче, та ви ми ни пре тога нисте долазили. За што се сад тиме изговарате?

— Збогом! рече Скруџ.

— Мени не треба ништа, ја не иштем ништа од вас, за што не би смо били добри пријатељи?

— Збогом! рече Скруџ.

— Веома ми је жао што сте тако јогунасти. Ми се нисмо никад свадили, никад вас нисам вређао. Хтео сам да славим бадњи дан, — па то ћу и чинити. Срећан бадњи дан, ујаче!

— Збогом! рече Скруџ.

Па ипак сестрић оде из собе не рекав ни једне зле речи. На капији застаде да слузи честита бадњи дан; а слуга, који је крај све хладноће био топлији од Скруџа, прими поздрав и отпоздрави пријатељски.

— Хм, још једна будала! прогунђа Скруџ чувши отпоздрав свога слуге. Мој слуга, са петнаест шилинга недељне плате, са женом и децом, говори о срећном бадњем дану. То је да човек полуди.

Слуга је међу тим, испраћајући сестрића, пустио два друга човека унутра. Беху то два отмена господина који уђоше гологлави у канцеларију. У рукама држаху неке књиге и хартије и ушав унутра поклонише се.

— Скруџ и Мерли, ако се не варам, рече један од господе, гледећи у своју листу. Имам ли част да говорим с господином Скруџом или с господином Мерлијом?

— Господин Мерли умро је пре седам година, одговори Скруџ. Данас ће бити равно седам година како је умро.

— Ми смо уверени да је господин исто тако дарежљив као и покојни му ортак, рече исти господин пружајући Скруџу своја писмена уверења.

Господин се није преварио. Скруџ и Мерли беху две сродне душе. Код кобне речи дарежљивост Скруџ се намргоди, заврте главом и пружи му уверење.

—На данашњи свечан дан, господине Скруџе продужи исти господин узев перо у руке, надамо се да је свечана дужност да се у неколико побрине за сиротињу. Има их на хиљаде који трпе највећу оскудицу, а на с отине хиљада који су тако рећи без насушног хлеба. —

— А зар нема тамница? упита Скруџ.

— О, и одвише, рече господин остављајући перо.

— А сиротињске куће? упита Скруџ. Постоје ли још?

— Без сумње, одговори господин, али ипак ја мислим да би их требало поштедити.

Тамнице и закони о сиротињи постоје дакле још, рече Скруџ.

— Постоје, али су претоварени послом.

— Тако? По оном што мало пре почесте мишљах да их је нешто смело у њиховој корисној радњи, рече Скруџ, али ово што чух, веома ми је мило.

(наставиће се)

Али при свој простоти Зороастровога верскога система, који је у ствари учио само обожавање благотворне сунчеве силе, он је у току времена још знатно простијим учињен. Јер је место сунца допустио обожавање огња, као одблеска сунчевога на земљи, у чијем је правом пламћењу сматрано символско наговешћење, да се и душа вернога уздиже молитвом до оних недостижних региона, у којима светло божанство борави.

Но да овако упрошћена Зороастрова вера није могла имати истинску потребу, да богопоштовање заодене у какве, уметношћу полепшане символске обреде, који би се обављали у нарочитим светилиштима, то и по себи није тешко увидети. Па ипак је у току времена и ова вера узела по неку уметност у своју службу.

Тако је на првом месту без сумње послужила поезија у виду призива и похвале божанства (химна), као што показују очувани остатци прве и петнајесте књиге Занд Авестине и њен познији додатак Јасна.

А од сликарских уметности вероватно је служила архитектура Зороастровој вери, јер су њени приврженици одавно градили сталне храмове, бар над вечито горећим огњем. Такви су храмови над запаљеним изворима петролеумским и они, што су још до данас очувани у негдашњој персијској вароши Баку на Касписком мору. Али како сам основни полигони распоред, који је сличан турбетима шихитско-мухамеданским, тако и сва архитектонска обрада у персијскоме стилу показује, да су сада очувани Зороастрови храмови позне грађевине, међу којима може бити и таквих, које су на каквим прастарим темељима подигнуте. Налазак самих најдревнијих храмова можда није сасвим немогућ, особито, ако Русија још дубље продре у средњу Азију.

Пошто дакле Зороастрови храмови, у колико би их још било очуваних, нису познати, то се не да одредити ни обим у којем је управ вајарство и сликарство могло служити једној вери, која није имала ни потребе, да вајањем или сликањем представља божанство; јер о о је већ у сваком храму представљао живи огањ, којем је одавана божанска почаст. Према овоме не би дакле било смело предпоставити, да су се вајарије и сликарије могле појављивати у истимах, или засебно само као допуњујуће украс архитектуре, који је по свој прилици пре био орнаментски, но фигуран. И кад се већ сликарство поред вајарства, или самостално, појављивало као украс старих Зороастрових храмова, оно није могло утицати на срце верних више, но што је то чинила поезија саме вере. Јер дејства светлости и топлоте обожаванога сунца показиваху се дневно у изненађујућим сликама вечног величанства природе, пуним најдубље поезије, која продире у срце, а разуму човечијем границу поставља.

У Индији се развио чудновати верски систем еманације, по којем све видимо и невидимо на свету произлази из божанства, у које се опет враћа после дугога времена. Суштина оваквога веровања, које је резултат само умнога човечијега рада, обухваћена је у учењу о путовању душе, која је у неком исконском претходном боравишту због греха осуђена, да на земљи оживи неко трошно тело, из којега ће тежити, да се опет сједини са божанством, које оживљава целу васиону. По томе је дакле овај привремени живот човечији на земљи само казна и искушење; а обоје ово даје се покретати само побожним животом, молитвом, жртвом, покајањем и праћењем рад телесне чистоте. Но место ових срестава води човека истој цељи повучен пустињички живот, удаљен од свакога шума оскврњенога света, и посвећен само размишљању о божанству.

Ако човек у својем земском животу пропусти да се оним срествима очисти, онда се он приближује злу, у које све више упада, а удаљава од божанства. Прво се казни, а друго награђује; јер чим човек умре, одмах после смрти подвргава се душа његова суђењу пред нарочитим судијама. Ови досуђују души казну, ако се умрли није у животу трудио око својега очишћења; или јој досуђују награду, ако се умрли у својем земном животу довољно очистио. Према досуђеној казни душа умрлога мора се вратити на земљу, где улази у неко друго тело, ваљада каквога презреног живинчета, да у таквој новој телесној одећи продужи своје путовање по земљи дотле, докле га смрт живинчета не прекине. Тако би н. пр. била осуђена душа каквога незаситнога отимача или изелице туђе имаовине, да се на земљу врати и уђе у какво шугаво свинче, које тамо амо шврља само да ждере, па и поред његове корисности ипак да буде од свакога презрено.

(Наставиће се).

КЊИЖЕВНОСТ

ИЗ ПАРИСКИХ УСПОМЕНА

Сахер-Мазоха.

Кад сам у половини септембра 1886 г. дошао у Париз., натуралистички покрет беше достигао свој врхунац. „Фигаро“ ме беше позвао да му за подлистак напишем један роман. Један његов сарадник рекао ми је поверљиво: „Ту ваља решити проблем. „Фигаро“ је претерано моралан, а пишући за њега роман, ви морате имати оне исте обзире, као да пишете за какав немачки „Familienblatt“. За то вам је доказ што су одбили Додеов роман „Сафо“, који је он понудио „Фигаро“-у. Не може се спорити данашња превласт натурализма, а свака друга врста књижевног стварања сматра се као застарела. Онај, коме пође за руком да напише роман, који ће бити и моралан и натуралистичан, тај ће за се присвојити Золин и Додеов читалачки свет“.

Сличне изјаве падале су са свију страна, просто свуд, где год сам се првих дана појавио. Свуд су говорили да је „Жил Блаз“ са „Наном“ у своме подлиску прошао рђаво и да су му отпали многи претплатници, да је Золин „Potbouile“ изазвао озлојеђење, али да је „Жерминал“ (Најбоље Золино дело после „Assommoir“-а) све то загладио, а Золином роману „La terre“, који је баш тада објавио у „Жил Блазу“ прорицали су сви потпуну победу, очекивали су га као неку врсту *Одисије*, која ће свет одушевити и потпуно придобити за натурализам.

Један одломак, који из овога романа беше донео „*Фигаро*“, као да је потврђавао ова надања. То је био опис неке плодне равнице, неког лепог предела, и то не без песничке жице; наравно да се тај опис није могао сравњавати с величанственим описима природе руских приповедача, али је тек будио наду на озбиљно лепо дело.

Цео књижевни живот као да се беше концентрисао око Золе, Додеа и Гонкура, око којих се беше искупило сво млађе књижевничко покољење.

Ја сам се увек питао шта ли је то везало ова три тако различна књижевника а томе сам се савезу још више чудио кад сам се лично упознао с Додеом и Гонкуром.

Због неког комичног случаја кад сам први пут пошао Додеу не погодим његов стан, већ упаднем у стан једног чувеног адвоката, који није био код куће, и напишем му на посетници неколико врста. Тек кад сам добио од адвоката писмо, из кога сам видео своју погрешку, телеграфишем Додеу, и он ме одмах депешом позва да те вечери дођем к њему на чај.

Те вечери Доде је и иначе примао, и ја се одмах пожурим да уђем у храм најновије француске литературе, јер то име доиста заслужује сразмерно велика просторија у коју ме уведоше и у којој је био Додеов сто за писање. Код камина биле су једна према другој намештене две плетене столице. На једној је седео Доде а на другој Гонкур. Госпођа Додеова седела је подалеке од њих, између два прозора, а сви други натуралистички писци, натуралистички издавачи (који илуструју дела Золина, Додеова и Гонкурова) стојали су по соби поред дуварова, понашали се тако пристојно и говорили тако полако да би на њих требало да се угледају и наши млади писци и уметници.

Улога, коју су у овоме кругу младих и даровитих људи играла ова два без сумње велика књижевника, Доде и Гонкур, није била натуралистичка, већ на против; у поштовању и понашању ове генијалне младежи према својим учитељима било је нечег идеалног, нечег дирљивог.

Алфонз Доде придобио их је од првог тренутка, и ја мислим да је немогуће да га човек не воли. Већина књижевника с којима сам се до сад познавао били су права супротност својим делима. Доде је први песник чија је личност поетична. И као човек и као писац он ми је подједнако мио; у њему самом налазе се и сви елементи његових дела; из оне пријатне суморности, која је главна црта његове природе, он често пада у хумор, којим је задахнуто његово дело *Tartarin de Tarascon*.

Више пута учинило ми се, као да он оним својим финим начином исмева целу натуралистичку религију, а она дивна сцена на Алпима у којој он решета песимизам и одвратност живота, чини ми се да је врло озбиљна, као и сваки прави хумор.

Госпођа Додеова такође је изузетак. По правилу књижевничке жене стоје у обрнутим односима ка идеалима својих мужева. Али ово је жена, која не само може да попуни срце једнога књижевника, већ која уме да занима и његов дух и снагу његове уобразиље. И ако је врло лепа, госпођа Додеова одева се врло просто и не показује ни трага од жеље да се коме допадне. Она мирно седи позади и тек ће се онда умешати у разговор ако се препирка води о каквој истини или идеји за коју се и она заузима. Говори се да је она у духу и смислу Флоберовом крај свога мужа, да је она на најљубазнији начин његов критичар, нарочито је неумољива у погледу на његов стил.

Гонкур, који је по годинама председник овом друштву, прави је француски племић у најлепшем смислу те речи. Ни његова појава нема ничег заједничког са начелима, која се из овога круга шире. Каква је грдна разлика између овога племенитог стаса, овога доброћудног лица, његових лепих плавих сањаличких очију и грубих уметничких начела меданске школе.

Разговор се водио о писмима, које је Тур-

ловог (победног) стуба. Од Александровог до Лукиног стуба има 1800 метара.

6. При пријављивању (уписивању) коња за трку треба сваки да донесе уверу да је дотични коњ његова својина, да је ождребљен у Србији и код кога. У том уверењу треба да је коњ потпуно описан (године, име, спол, старост, висина, особени знаци и т. д.), је ли пореклом из државне ергеле и од ког пастува.

7. Коњи и кобиле који су у ранијим тркама добили прве или друге награде у победним тркама немогу трчати за награду.

8. Не могу се пустити на такмичење ни они коњи, који нису навршили 4 године старости и који не мају у висину бар 150 сантиметара.

9. На тркалишној стази постројаваће се коњи за трчање по реду пријаве тако да на унутрашњој (краћој) страни тркалишне стазе дођу они коњи који су раније пријављени и уписани, за то треба са пријављивањем и уписивањем похитати.

10. Ако би се за земљорадничку трку пријавио толики број такмичара да не могу сви одједном да трче, онда ће се путем коцке образовати неколико јата и у *сваком* том јату наградиће се први и други са оноликим наградама колике су напред код земаљске трке означене.

У овом случају ће из сваког јата прва тројица имати права на учешће у победној трци.

11. При пријави полаже се два динара у име таксе и 10 динара у име суме кајалице (пишманлука). Ова сума од 10 динара вратиће се одма после свршених трка ако је дотични коњ учествовао у утакмици за коју је био пријављен.

12. Свакоме утакмичару био победиоц или не, даће се по једна велика литографска слика Књаза Михаила на коњу.

13. Награде, слике и суме кајалице даваће се такмичарима одма после свршених трка на самом тркалишту код победног стуба, у присуству друштвене управе, свију тркалишних часника и тркалишних посетиоца.

Опште напомене: 1. За све напред изложене утакмице траје пријављивање и уписивање закључно до 1 Септембра ове године.

2. Такмичари из удаљенијих места могу се пријавити писмом или депешом а кад на утакмице дођу предаће уверење. У писму или депеши треба да је изложен цео опис коња.

3. Пријављивати се ваља код друштвених чланова господе: Ђорђа Куртовића, Душана Тодоровића и Милоша Радојковића.

4. У част излагача и дошавших гостију биће о утакмицама у вече велика забава.

5. Друштвена управа поднела је молбе: Господину министру Грађевина и Главној Дирекцији I. Ц. Кр. повлаш. дунавског паробродског друштва да се одобре спуштене цене за долазак и повратак на свима жељезничким станицама у Србији а тако и на свима дунавским и савским станицама и то како за тркалишне посетиоце тако и за утакмичарске коње. Резултат тога обзнаниће се одма.

Умољавају се све овоземаљске власти и сваки брат Србин, који с народом у додир долази, да садржину овог позива народу објашњава.

Коло Јахача „Књаз Михаило“.

Књижевност

Изашао је из штампе 11. број **„Погледа“** са овом садржином: О династијама од Гар. (наставак). Лудило за величинама, од М. П. Рењара, прев. Т. П. Милушић. Један разорен ум од Л. Комарчића (наставак). Туђа жена, од Достојевског (свршетак). Пепистрело, с француског од Ујда (наставак). Доколице. Кроз свет у накрст (наставак). Различности. † Никола Мариновић.

Вихар, песме „почасног члана шабачке омладине.“

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

Са данашњим бројем отвара се претплата на наш лист. Цена је листу, за Србију: на годину 12, на пола год. 6, на четврт године 3, а до конца ове године 5 дин.

За иноземство: на годину 16, на пола године 8, на четврт године 4, а до краја ове године 7 динара.

Претплату ваља слати: **Администрацији „Доситија“, Абацијска улица број 15.**

Умољавају се сва она п. н. господа, којима смо лист послали, а не желе га држати, да нам врате овај број, пошто ћемо их иначе сматрати као претплатнике.

УРЕДНИШТВО „ДОСИТИЈА“

ОГЛАСИ

ЗАНИМЉИВИ ФАКАТ ЗА ГОСПОЂИЦЕ

Један наш млад пријатељ, који није удаљен од Београда ни 500 километара, само пре неколико месеци изразио је своју тврду намеру да се не жени. Али гле! ту пре кратког времена позва нас да му дођемо — на венчање! Кад му већ честитасмо запитамо га од куд тако нагла промена његове намере; да није ово? да није оно?! Не, није! Па шта је онда?! „*Читао сам књигу „Карактер, од Самуила Смајлса!*“

Младе госпођице, које желите да се удате (а која је то која не жели?) побуђујте младиће да читају књигу „Карактер“, па само ако усвоје његова начела, онда ћете имати мужева и то добрих.

1—3 *Пријатељ младожењама.*

КАФАНА на великој пијаци у Натошевића кући, издаје се о идућем Митровудну Упитати за услове на горњем спрату у истој кући. 414,9,12

КЊИЖАРА
МЕДЕЊИЈ
МИЛОВ. ЈОВ.
ВАСИНА УЛИЦА БРОЈ 4.

ПРВА УДЕОНИЧКА ШТАМПАРИЈА — ОБИЛИЋЕВ ВЕНАЦ БР. 1